

EGY MAGYAR MESTER A MODERNITÁS ÉS A HAGYOMÁNY ÚTJÁN

KODÁLY ZOLTÁN (1882–1967)

A HUNGARIAN MASTER ON THE ROAD OF MODERNITY AND TRADITION

ZOLTÁN KODÁLY (1882–1967)

Kiállítási katalógus ❖ An Exhibition Catalogue

MTA BTK Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeum
Museum of Music History of the Institute for Musicology RCH HAS

Budapest, 2018

EGY MAGYAR MESTER A MODERNITÁS ÉS A HAGYOMÁNY ÚTJÁN
KODÁLY ZOLTÁN (1882–1967)

*A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Zenetudományi Intézet 20–21. Századi Magyar Zenei Archívum kiállítása*

A HUNGARIAN MASTER ON THE ROAD OF MODERNITY AND TRADITION
ZOLTÁN KODÁLY (1882–1967)

*An exhibition of the Archives for 20th–21st Century Hungarian Music, Institute
for Musicology, Research Centre for the Humanities, Hungarian Academy of Sciences*

Rendezte ✧ Curator DALOS Anna

Közreműködtek ✧ Collaborators A 20–21. Századi Magyar Zenei Archívum munkatársai
The staff of the Archives for 20th–21st Century Hungarian Music

IGNÁCZ Ádám, HANVAY Hajnalka, KUSZ Veronika, LASKAI Anna, OZSVÁRT Viktória,
RÁNKI András, SZABÓ Ferenc János, TIHANYI Zsuzsanna, WUTZEL Eszter Emília

Fordította ✧ Translated by POKOLY Judit

ISBN 978-615-5167-13-3

© by MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont

© by Anna Dalos, Ádám Ignác, Veronika Kusz, Eszter Király, Anna Laskai,
Viktória Ozsvárt, Judit Pokoly, András Ránki, Ferenc János Szabó

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

MTA
Bölcsészettudományi
Kutatóközpont
**Zenetudományi
Intézet**

www.zti.hu/muzeum ✧ www.zti.hu/mza
zti.muzeum@btk.mta.hu, zenetorteneti.muzeum@btk.mta.hu,
magyar.zenei.archivum@btk.mta.hu

Borítóterv ✧ Cover design KIRÁLY Eszter

Grafikai terv és tipográfia ✧ Graphic design and typography DEMETER Gitta

Felelős kiadó ✧ Responsible editor DALOS Anna

Támogatók ✧ Sponsors

EMMI, Magyar Tudományos Akadémia, MTA BTK Zenetudományi Intézet

Nyomda ✧ Press Pannónia Nyomda Kft.

www.pannonianyomda.hu, nyomda@pannonianyomda.hu

Felelős vezető ✧ Responsible manager HALÁSZ Gábor, ügyvezető/CEO

TARTALOM ✧ CONTENTS

BEVEZETŐ ✧	INTRODUCTION	5
BUDAPEST 1900 ✧	BUDAPEST 1900	9
MODERN NŐALAK ✧	A MODERN WOMAN	12
KODÁLY ÉS AZ IRODALOM ✧	KODÁLY AND LITERATURE	15
A NAGY HÁBORÚ ✧	THE GREAT WAR	19
A SZÍNPAD BÚVÖLETÉBEN ✧	UNDER THE SPELL OF THE STAGE	22
HARC AZ ÚJ ZENÉÉRT ✧	FIGHTING FOR THE NEW MUSIC	26
SZÁZ ÉVES TERV ✧	A HUNDRED-YEAR PLAN	29
A TUDÓS ZENESZERZŐ ✧	SCHOLAR AND COMPOSER	32
MAGYAR ZSOLTÁR ✧	HUNGARIAN PSALM	35
HOMO POLITICUS ✧	HOMO POLITICUS	37
TEST, LÉLEK, ANYANYELV ✧	BODY, SOUL, MOTHER TONGUE	40
KODÁLY ESTÉJE ✧	KODÁLY'S GOLDEN YEARS	43
FÜGGELÉK ✧	APPENDIX	45

A SZÍNPAD BÜVÖLETÉBEN

UNDER THE SPELL OF THE STAGE

Kodály Zoltánt hosszú élete során mindig is vonzotta a színpad világa. Ennek ellenére kevés színpadi művet fejezett be, s ezek sem operák vagy zenedrámák, hanem olyan, a hagyományos műfaji kritériumok alapján be nem sorolható színpadi alkotások, amelyek népzenei gyűjtései során megismert népdalok vagy éppen magyar történeti dal-
lamok felhasználásával-feldolgozásával és a 20. századi modernitás szellemében értelmezik újra a színpadi zene fogalmát.

Kodály korai színpadi művei még alkalmi alkotások: az Eötvös Collegium évente megrendezett farsangi multságain előadott bolondos színdarabokhoz több alkalommal is ő írta a kísérőzenét (1902–1904). Első valódi színházi bemutatójára azonban csak valamivel később, az I. világháború éveitől került sor: Móricz Zsigmond *Pacsirtaszó* című színművéhez írt kísérőzenéjét 1917. szeptember 14-én mutatták be a Nemzeti Színházban. A kísérőzene részleteit Kodály átmentette más műveibe: a II. felvonás táncjelenetéből komponálta a *Magyar rondót* (1917), míg a „Fáj a szívem” kezdetű énekszám lett az 1925-ben kiadott *Négy dal* utolsó tétele.

Kodály már a *Pacsirtaszó* kísérőzenéjében kísérletet tett a népzene gyűjtő útjain fellelt

The realm of the stage had a permanent appeal to Zoltán Kodály throughout his long life. In spite of that, he completed few stage works, and these are not operas or musical plays but stage works that cannot be classified in terms of traditional genre criteria. They were composed by using-adapting folk songs he had got to know during his collecting activity or Hungarian historical tunes with the intention of reinterpreting stage music in terms of 20th-century modernity.

Kodály's early stage pieces were occasional works: he wrote incidental music to several of the comic plays performed every year during the carnival festivities of the Eötvös College (1902–1904). His first real theatre debut was somewhat later, during WWI: the incidental music he composed to Zsigmond Móricz' *Lark song* premiered in the National Theatre on 14 September 1917. Parts of this incidental music were incorporated by Kodály in other works of his: the dance scene of Act II became the *Hungarian rondeau* (1917), and the song "Fáj a szívem" [My heart's aching] became the last movement of *Four songs* published in 1925.

Already in the *Lark song* Kodály tried to embed the Hungarian folklore treasure

magyar folklórkinés modern színpadi zenébe történő beágyazására. Első színpadi műve, melynek zenéjét teljes egészében népdalokból állította össze, a *Székely fonó* 1924-ben a Blaha Lujza Színházban bemutatott korai alakja. Ezt követte immár az Operaház színpadán a *Háry János* (1924–1926, bemutató: 1926. október 16.), a *Székely fonó* teljes estét betöltő verziója (bemutató: 1932. április 24.), illetve a II. világháború után a Balázs Bélával közösen jegyzett *Cinka Panna* (bemutató: 1948. március 15.). Ezekkel a népzene és magyar zenetörténeti emlékekre épülő színpadi művekkel Kodály tudatosan vállalta a magyar kultúrájú közönség nevelését. 1946-ban, Bartók Béla *A kékszakállú herceg vára* című operájának sikertelen bemutatójára visszaemlékezve így nyilatkozott: az Operaház falait „előbb ki kell bélelni a magyar nép hangjával, ha azt akarjuk, hogy az abból lelkezett művek visszhangra találjanak bennük. A közönséget pedig saját zenei nyelve öntudatára kell ébreszteni, különben meg sem érti, amit ezen a nyelven mondanak neki. A *Háry János*, a *Székely fonó* erre a feladatra vállalkozott.”

found during fieldwork into modern stage music. His first theatrical work built from folk songs throughout was the early version of *The spinning room* presented in the Blaha Lujza Theatre in 1924. It was followed by *Háry János* (1924–1926, premiere: 16 October 1926), the full-night version of *The spinning room* (premiere: 24 April 1932), and after WWII *Cinka Panna* written jointly with Béla Balázs (premiere: 15 March 1948). With his musical stage plays built on folk music he deliberately took on the education of a public of Hungarian culture. When in 1946 he recalled the failure at the premiere of Béla Bartók's *Bluebeard's castle*, he said: first the walls of the Opera House “must be lined with the music of the Hungarian peasantry if we want the works sprouting from it to reverberate there. And we have to arouse the public to the awareness of its own musical language, or else they will not understand what is said to them in this language. This was the task undertaken by *Háry János* and *The spinning room*.”

The music of *Háry János* and *The spinning room* did not only line the walls of the

A *Székely fonó* pécsi gyermekelőadása Szesztay Zsolt átdolgozásában (1968).

School performance of *The Spinning Room* in Pécs, Zsolt Szesztay's arrangement (1968).

Bp. 1930. 11. 3.

Redován Zsigmond.

most találok valóságosan érdekes
Kazla alatt sárgapetűki kislányt.
Igen szeretem volna az utolsó munkáimról,
hogy „patati scholai” meglássam, rajnálan
hogy nem tudam előre.

Életemben a magamra töltöttem
a dolgok, hogy már nem lát a színi
nap, semmiért kénytelen vagyok sokat
elindítanom felreírni a részleteit. Szer
a nyaralásom során látogatásai: a
nyaralásom során látogatásai: a
még most sem nyugszik.

Ezért a pompázatos. De nem volt
Redován a hűvös, elgátlottan a
perce, a most újra ki tudom mondani
várom kell rá.

Jött a nagy öreg olasz: ez megint
az a nagy előrelépés jelentette.
Ez a jött az opera: most én harcolok!

Mint látjuk, ezek a dolgok, hogy
munkák forgatagában láttam, nem
kellhetek felkelt, hogy odamegyek reka-
máljam. Ezt nekem az opera, hogy
3-4 év előződik egy évben.

De most hogy a színi
parton is láttam, ha van egy k
interjúk, vaddal egy hét.

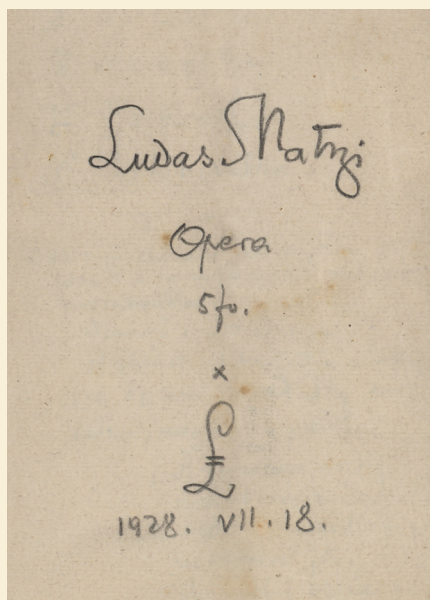
Vatolul kívánok
Kodály Zoltán

11. 1930. 11. 3.

A *Háry János* és a *Székelly fonó* zenéje végül nemcsak az Operaház falait bélelte ki, hanem még Kodály életében eljutott a világ számos pontjára. A *Háry* részletei 1928-ban az ösbemutató előadónak tolmácsolásában bekerültek a His Master's Voice magyar hanglemezeinek repertoárjába, míg a *Székelly fonó* részleteiből az 1940-es években készültek az első budapesti hangfelvételek. A *Székelly fonó* részleteiből a clevelandi Western Reserve University együttese is készítették stúdiófelvételt, melynek lemezeit Kodály Zoltánnak is elküldték. A *Háry János* zenéjét az abból összeállított szvit világszerte ismertté tette, de a daljátékból két filmfeldolgozás (1941, 1964) is készült. Szesztay Zsolt (1935–2007) az 1960-as években előbb a *Háry János*, majd a *Székelly fonó* zongorakíséretes gyermekoperai változatát is elkészítette – a *Háry János*-ét még a zeneszerzővel egyeztetve –, ennek előadásaival ő és

Opera House but reached various points of the world already in his lifetime. Excerpts from *Háry* in the performance of the cast of the premiere got into His Master's Voice's repertoire of Hungarian records in 1928, while the first sound recordings of excerpts from *The spinning room* were made in Budapest in the 1940s. The ensembles of Western Reserve University, Cleveland, also made studio recordings of parts of *The spinning room* and sent the disc to Kodály. The music of *Háry János* earned world fame thanks to the suite compiled from it, and it was also filmed twice (1941, 1964). Zsolt Szesztay (1935–2007) adapted *Háry János*, and later *The spinning room* for children with piano accompaniment in the 1960s – the score of *Háry* still in cooperation with the composer – and he and his Pécs students guest-performed them in several towns of Hungary. With these productions and

Kodály Zoltán levele Móricz Zsigmondhoz (1930. november 3.).
Zoltán Kodály's letter to Zsigmond Móricz (3 November 1930).

diverse performances for workers Zoltán Kodály could indeed open the gate of the Hungarian folk music and musical theatre to a new audience.

Musicology knows of several operatic plans by Kodály which were not realized. Between 1906 and 1918 several different stage works were deliberated in collaboration with Béla Balázs. The best known of them is *Bluebeard's castle*, which Balázs originally meant to be put to music by Kodály. Between 1917 and 1930 Zsigmond Móricz wrote some libretti for Kodály from his earlier plays of including *Dózsa* and *The wanderings of Odysseus*. These planned stage pieces, similarly to music for Ernő Szép's (1884–1953) tale *The prince in the adage* and Sándor Weöres's *Boatman in the moon*, remained unrealized.

Ferenc János Szabó

Móricz Zsigmond: **Ludas Matyi** (é.n.). Librettó.

Zsigmond Móricz: **Ludas Matyi** (no date). Libretto.

pécsi diákjai Magyarország több városában is vendégszerepeltek. Ezek az előadások, valamint a különböző munkáselőadások révén Kodály Zoltán valóban új közönség előtt tudta megnyitni a magyar népzene és a zenés színház kapuját.

Számos megvalósulatlan Kodály-opera-tervet tart számon a zenetudomány. 1906 és 1918 között több különböző, Balázs Bélával együttműködésben létrehozandó színpadi mű terve is felmerült, legismertebb közülük *A kékszakállú herceg vára*, melyet Balázs eredetileg Kodállal akart megzenésíttetni. 1917 és 1930 között Móricz Zsigmond korábbi drámái nyomán több librettót is írt Kodály számára, köztük a *Dózsát*, valamint az *Odysseus bolyongásait*. Ezek a zenés színpadi tervek – Szép Ernő (1884–1953) *Az egyszeri királyfi* című meséjéhez és Weöres Sándor *Holdbéli csónakosához* hasonlóan – végül nem valósultak meg.

Szabó Ferenc János

Háry János, **Toborzó**. Colorvox hanglemez.

Háry János, **Recruiting song**. Colorvox record.

Hangfelvételek

Kádár István. Székelyhidy Ferenc és Bartók Béla. His Master's Voice AN 215 (1928). Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Marton–Bajnai Gyűjtemény.

5. A SZÍNPAD BÜVÖLETÉBEN

Kottás dokumentumok

A nagybácsi (1904). Kézirat. Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Ms. mus. 4.648.

Móricz Zsigmond–Kodály Zoltán: *Pacsirtaszó* (1917). Cimbalom szólalkotta ismeretlen kéztől származó kézirata. Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Népsz. 1122.

Móricz Zsigmond–Kodály Zoltán: *Pacsirtaszó* (1917). A 2. trombita (színpadi zene) szólal ismeretlen kéztől származó kézirata. Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Népsz. 1122.

Háry János (1924–1926). Kézirat digitális másolata. Kodály Archívum. *Székely fonó* (1924–1932). Első kiadás. Wien: Universal Edition, 1932. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Könyvtára, Rösler Endre hagyatéka, Rösler 243.

Írásos dokumentumok

Kodály Zoltán levele Móricz Zsigmondhoz (1930. november 3.). Petőfi Irodalmi Múzeum, Móricz Zsigmond hagyatéka, Kézirattár, M. 100/1075/2.

Kodály Zoltán levele Radnai Miklóshoz (1932. december 28.). Digitális másolat. Magyar Állami Operaház Emléktára.

Éneklő Ifjúság I/11 (1942. július). Bárdos Lajos Múzeum.

Éneklő Ifjúság II/11 (1943. július). Bárdos Lajos Múzeum.

Móricz Zsigmond: *Odysseus* (é.n.). Petőfi Irodalmi Múzeum, Móricz Zsigmond hagyatéka, Kézirattár, M.100/4751.

Móricz Zsigmond: *Ludas Matyi* (é.n.). Librettó. Petőfi Irodalmi Múzeum, Móricz Zsigmond hagyatéka. Kézirattár, M.100/4602/1.

A *Háry János* 1972. április 8-i budapesti gyermekelőadásának hirdetése. Digitális másolat. Szesztay Zsolt hagyatéka.

Fényképek

Kabarszereplő collegisták jelmezben (1903). Eötvös József Collegium, Mednyánszky Dénes Könyvtár és Levéltár.

Palló Imre mint Háry János (1926). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KB 17.384 (217/1/1990).

Nagy Izabella mint Örzse (1926). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KB 17.386 (217/8/1990).

Dalnoki Viktor mint Napóleon (1926). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KC 1986/8.

Palló Imre mint Háry János a nagyabonyi kocsmában (1926). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KA 4155/40.

Szabó Józsa, Marschalkó Rózi és Pálffy Anna (1926). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KB 17.391 (217/4/1990).

Soldaten-Liederbuch. Wien: Reichenberg, [1918]. Digital copy. Ministry of Defence Military History Institute and Museum, Library, 13.795/1.

Photos

Zoltán Kodály, member of the volunteer home guard (1914). Kodály Archives.

Zoltán Kodály, member of the volunteer home guard (1914). Kodály Archives.

Sound recordings

Kádár István. Ferenc Székelyhidy and Béla Bartók. His Master's Voice AN 215 (1928). National Széchényi Library, Music Collection, Marton–Bajnai Collection.

5. UNDER THE SPELL OF THE STAGE

Musical sources

The Uncle (1904). Autograph. National Széchényi Library, Music Collection, Ms. mus. 4.648.

Zsigmond Móricz–Zoltán Kodály: *Lark Song* (1917). Transcription of the cimbalom part by an unknown copist. National Széchényi Library, Music Collection, Népsz. 1122.

Zsigmond Móricz–Zoltán Kodály: *Lark Song* (1917). Transcription of the 2. trumpet part (stage music) by an unknown copist. National Széchényi Library, Music Collection, Népsz. 1122.

Háry János (1924–1926). Digital copy of the autograph. Kodály Archives.

Spinning Room (1924–1932). 1st edition. Wien: Universal Edition, 1932. Library of the Liszt Academy of Music, legacy of Endre Rösler, Rösler 243.

Written documents

Zoltán Kodály's letter to Zsigmond Móricz (3 November 1930). Petőfi Literary Museum, legacy of Zsigmond Móricz, Manuscript Collection, M. 100/1075/2.

Zoltán Kodály's letter to Miklós Radnai (28 December 1932). Digital copy. Archives of the Hungarian State Opera.

Éneklő Ifjúság [Singing Youth] I/11 (July 1942). Lajos Bárdos Museum.

Éneklő Ifjúság [Singing Youth] II/11 (July 1943). Lajos Bárdos Museum.

Zsigmond Móricz: *Odysseus* (no date). Petőfi Literary Museum, legacy of Zsigmond Móricz, Manuscript Collection, M.100/4751.

Zsigmond Móricz: *Ludas Matyi* (no date). Libretto. Petőfi Literary Museum, legacy of Zsigmond Móricz, Manuscript Collection, M.100/4602/1.

Playbill of the school performance of *Háry János*, Budapest, 8 April 1972. Digital copy. Legacy of Zsolt Szesztay.

Photos

Students of the Eötvös College in cabaret costumes (1903). József Eötvös College, Dénes Mednyánszky Library and Archives.

Imre Palló as János Háry (1926). Photo by M. Pál Vajda (1926). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KB 17.384 (217/1/1990).

Toronyi Gyula mint Ebelasztin lovag (1926). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KB 17.388.

Sebeők Sári mint császárné (1926). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KB 17.389 (217/9/1990).

Szekely fonó (1932). Magyar Királyi Operaház. Magyar Állami Operaház Emléktára.

Báthy Anna és Rösler Endre a *Szekely fonó*-ban (1932). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KB 68/1963.

Nagy Izabella és Palló Imre mint Örzse és Hány (1940). Vajda M. Pál fotója. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KA 5565/45.

Kodály Zoltán, Melis György, Palánkay Klára, Palló Imre és Ferencsik János a *Hány János* előadása után (1957). Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KB 17.401.

Maleczky Oszkár, Tiszay Magda, Ferencsik János, Kodály Zoltán, Rösler Endre, Rande Jenő, Melis György, Palló Imre, Szőnyi Olga, Fasang Árpád, Báthy Anna és Palánkay Klára (1957. december 15.). A *Hány János* első televíziós közvetítése alkalmából készült csoportkép. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KC 298/2/1984.

Kodály Zoltán a *Bécsi harangjáték* makettjével (1960-as évek). Ifj. Kertész Gyula fotója. Kertész Gyula gyűjteménye.

A *Szekely fonó* pécsi gyermekelőadása (1968). Bukszár Márta és Markszt Péter gyűjteménye.

A *Hány János* pécsi gyermekelőadása, Szesztay Zsolt átdolgozásában (1972). Szesztay Zsolt hagyatéka.

Hangfelvételek

Hány János, „Tiszán innen, Dunán túl”. Nagy Izabella, Palló Imre, vezényel Rékai Nándor. His Master’s Voice AN 208 (1928). Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Marton–Bajnai Gyűjtemény.

Szekely fonó, részlet. Rösler Endre. Odeon A 198140-b (1940–1943). Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Marton–Bajnai Gyűjtemény.

Szekely fonó, részletek. Western Reverse University kórusa. Tesztlemesz. Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Marton–Bajnai Gyűjtemény.

Hány János, Toborzó. Palló Imre, vezényel Ferencsik János. ColorVox ML 5560/643, Pekáry István rajzával. Országos Széchényi Könyvtár Zeneműtár, Marton–Bajnai Gyűjtemény.

Egyéb

Oláh Gusztáv háttérfüggőnye a *Szekely fonó*-hoz (1932). Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KE 141.

Bartók Péter akvarellje a *Szekely fonóról* (1932). Digitális másolat. Kodály Archivum.

A *Hány János* film sajtóhirdetése (1941). Digitális másolat. Kodály Archivum.

Márk Tivadar jelmeztervei a *Szekely fonó*-hoz (1942). Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KE 9623.

Cinka Panna, Márk Tivadar jelmezterve (1948). Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KD 4169.

Cinka Panna, Oláh Gusztáv díszletterve (1948). Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KE 69.

Izabella Nagy as Örzse (1926). Photo by M. Pál Vajda (1926). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KB 17.386 (217/8/1990).

Viktor Dalnoki as Napoleon (1926). Photo by M. Pál Vajda (1926). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KC 1986/8.

Imre Palló as János Hány at the tavern of Nagyabony (1926). Photo by M. Pál Vajda (1926). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KA 4155/40.

Józsa Szabó, Rózsi Marschalkó and Anna Pálffy (1926). Photo by M. Pál Vajda (1926). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KB 17.391 (217/4/1990).

Gyula Toronyi as knight Ebelasztin (1926). Photo by M. Pál Vajda (1926). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KB 17.388.

Sári Sebeők as the empress (1926). Photo by M. Pál Vajda (1926). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KB 17.389 (217/9/1990).

The Spinning Room (1932). Royal Hungarian Opera. Archives of the Hungarian State Opera.

Anna Báthy and Endre Rösler in *The Spinning Room* (1932). Photo by M. Pál Vajda. National Széchényi Library, Theatre History Collection, KB 68/1963.

Izabella Nagy and Imre Palló as Örzse and Hány. Photo by M. Pál Vajda (1940). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KA 5565/45.

Zoltán Kodály, György Melis, Klára Palánkay, Imre Palló and János Ferencsik, after the performance of *Hány János* (1957). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KB 17.401.

Oszkár Maleczky, Magda Tiszay, János Ferencsik, Zoltán Kodály, Endre Rösler, Jenő Rande, György Melis, Imre Palló, Olga Szőnyi, Árpád Fasang, Anna Báthy and Klára Palánkay (15 December 1957). Group picture at the first TV broadcast of *Hány János*. National Széchényi Library, Theatre History Collection, KC 298/2/1984.

Zoltán Kodály with the maquette of the *Viennese Musical Clock* (1960s). Photo by Gyula Kertész. Gyula Kertész’s Collection.

School performance of *The Spinning Room* in Pécs (1968). Collection of Márta Bukszár and Péter Markszt.

School performance of Zsolt Szesztay’s arrangement of *Hány János* in Pécs (1968). Collection of Zsolt Szesztay.

Sound recordings

Hány János, “Tiszán innen, Dunán túl”. Izabella Nagy, Imre Palló, conducted by Nándor Rékai. His Master’s Voice AN 208 (1928). National Széchényi Library, Music Collection, Marton–Bajnai Collection.

The Spinning Room, excerpt. Endre Rösler. Odeon A 198140-b (1940–1943). National Széchényi Library, Music Collection, Marton–Bajnai Collection.

The Spinning Room, excerpts. Choir of the Western Reverse University. Test pressing. National Széchényi Library, Music Collection, Marton–Bajnai Collection.

Háry János, Oláh Gusztáv díszletterve (1952). Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, OG71.

Háry János, Fülöp Zoltán díszletterve (1965). Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KE 6588.

Háry János, Fülöp Zoltán díszletterve (1965). Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KE 6584.

Székely fonó, Fülöp Zoltán díszletterve (1965). Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tár, KF 764.

6. HARC AZ ÚJ ZENÉÉRT

Kottás dokumentumok

Zongoramuzsika, op. 3 (1909). Nyomtatott kotta. Budapest–Leipzig: Rózsavölgyi et Co., 1910. MTA BTK ZTI, Zenetudományi Szakkönyvtár, 242.851.

Szonáta gordonkára és zongorára, op. 4 (1909–1910). Nyomtatott kotta. Wien: Universal Edition, 1922. MTA BTK ZTI, Zenetudományi Szakkönyvtár, 603.569.

Két ének, op. 5 (1913–1916). Nyomtatott kotta. Wien: Universal Edition, 1924. MTA BTK ZTI, Zenetudományi Szakkönyvtár, 603.574.

Írásos dokumentumok

Kodály első szerzői estjének másorlapja, 1910. március 17. MTA BTK ZTI, Bartók Archivum, BA-N: 2049/59.

[N.N.]: „Kotkotkotkotkodály Zoltánka, ne komponály!”. *A Nap* 7/67 (1910. március 19.): 6. MTA BTK ZTI, Bartók Archivum, Waldbauer-gyűjtemény, B VII-220/17.

Siklós Albert: „Bartók és Kodály”. *Színjáték* 1/4 (1910. március 24.): 77. Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár, Törzsgyűjtemény, H 247.

Balázs Béla: „A zenei szépség evolúciójáról”. *Színjáték* 1/15 (1910. június 9.): 288–291. Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár, Törzsgyűjtemény, H 247.

Kovács Sándor: „Kodály Zoltán: Zongoramuzsika”. *Renaissance II*. (1910. szeptember 10. – 1910. december 25.): 195–196. Digitális másolat. Országos Széchényi Könyvtár, Törzsgyűjtemény, H 8.168.

Csáth Géza: „Új hangjegyek”. *Nyugat* 3/23 (1910. december 1.): 1748–1749. *Nyugat. 1910. II. kötet* [hasonmás kiadás]. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980. 1748–1749. MTA BTK ZTI, Zenetudományi Szakkönyvtár, 100.533/A.

Molnár Antal: „Kodály Zoltán: Zongoramuzsika”. *Zeneközlöny* 10/1 (1911. november 6.): 30–34. MTA BTK ZTI, Zenetudományi Szakkönyvtár, Ma 4186.

Molnár Antal: „Európa zenéje a háború előtt”. Különlenyomat a *Huszedik Századból*. Budapest: Világosság, 1918. március. Liszt Ferenc Zemeművészeti Egyetem Könyvtára, K 42.567.

Il Pianoforte II/7 (1921. július). MTA BTK ZTI, Bartók Archivum.

Cserna Andor: „(Berzsenyi–Ady–Kodály)”. *Magyarország* 28/8 (1921. január 12.): 5. Digitális másolat.

Háry János, Recruiting song, Imre Palló, conducted by János Ferencsik. ColorVox ML 5560/643, with the drawing of István Pekáry. National Széchényi Library, Music Collection, Marton–Bajnai Collection.

Others

Backdrop design of *The Spinning Room* by Gusztáv Oláh (1932). Digital copy. National Széchényi Library, Theatre History Collection, KE 141.

Watercolour of Péter Bartók about *Székely fonó* (1932). Digital copy. Kodály Archives.

Advertisement of the *Háry János* movie (1941). Digital copy. Kodály Archives.

Costume design of *The Spinning Room* by Tivadar Márk (1942). Digital copy. National Széchényi Library, Theatre History Collection, KE 9623.

Cinka Panna, Costum design by Tivadar Márk (1948). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KD 4169.

Cinka Panna, scenery by Gusztáv Oláh (1948). National Széchényi Library, Theatre History Collection, KE 69.

Háry János, scenery by Gusztáv Oláh (1952). Digital copy. National Széchényi Library, Theatre History Collection, OG71.

Háry János, scenery by Zoltán Fülöp (1965). Digital copy. National Széchényi Library, Theatre History Collection, KE 6588.

Háry János, scenery by Zoltán Fülöp (1965). Digital copy. National Széchényi Library, Theatre History Collection, KE 6584.

The Spinning Room, scenery by Zoltán Fülöp (1965). Digital copy. National Széchényi Library, Theatre History Collection, KF 764.

6. FIGHTING FOR THE NEW MUSIC

Musical sources

Piano Music, op. 3 (1909). Printed score. Budapest–Leipzig: Rózsavölgyi & Co., 1910. IM RCH HAS, Library, 242.851.

Sonata for Violoncello and Piano, op. 4 (1909–1910). Printed score. Wien: Universal Edition, 1922. IM RCH HAS, Library, 603.569.

Two Songs, op. 5 (1913–1916). Printed score. Wien: Universal Edition, 1924. IM RCH HAS, Library, 603.574.

Written documents

Programme of Kodály's first author's night, 17 March 1910. IM RCH HAS, Bartók Archives, BA-N: 2049/59.

N. N.: “Kotkotkotkotkodály Little Zoltán, Do Not Compose!”. *A Nap* 7/67 (19 March 1910): 6. IM RCH HAS, Bartók Archives, Imre Waldbauer Collection, B VII-220/17.

Albert Siklós: “Bartók and Kodály”. *Színjáték* 1/4 (24 March 1910): 77. Digital copy. National Széchényi Library, General Collection, H 247.

Béla Balázs: “On the Evolution of the Beauty in Music”. *Színjáték* 1/15 (9 June 1910): 288–291. Digital copy. National Széchényi Library, General Collection, H 247.

Sándor Kovács: “Zoltán Kodály: Piano Music”. *Renaissance II*. (10 September 1910 – 25 December 1910): 195–196. Digital copy. National Széchényi Library, General Collection, H 8.168.